

Soxoye, Naaburi Mareyen do Gunnan Munnafa Baganden Luwa

Safandi gemunte

Faccarindaana: Abduraxmaani Konnaate
Gemundaana : Sanu Jallo
Xan tuwaana : Jeynaba Baccili Tuure

Natalindaana : Siidi Lamin Daraame

© Ministère de l'Agriculture et de l'Hydraulique
(Kandan ka be ga sikki do soxoyen do jin batte)

ISBN 2-84240-110-7

Kandan ka be ga sikki do soxoyen do jin batte Senegaali jamaanen a yan da ke kitaabe wallafi, faransi jamaanen deemanden kamma. Ka be ga sikki do wureguugande, kaana taaxe do xensende a yan da golle ke koroosi (DAPS, faransi xanne) a dingiran ga 137, Sacré-Coeur Pyrotechnie, Dakar

Noxodufo

Luwa ke safandi maana		5
YIMME 1 :	TERE KILLU	9
Sappa 1 :	Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun anniyun do i hammi xooro	11
Sappa 2 :	Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun gonbon xooro	14
YIMME 2:	GOLLU, KAFONIN SOXAN TEENI	17
Sappa 3 :	Soxan gollun do soxan gollin kafonin sigira, killen kaara	19
Sappa 4 :	Soxan gollin anganon tangande	21
Sappa 5 :	Soxan teenin sigira, killen kaara	24
YIMME 3:	SOXOYE, NAABURI MAREYEN DO GUNNEN MUNNAFA BAGANDEN BOGU KILLU	27
Sappa 6 :	Ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunde	29
Sappa 7 :	Soxanfonin gaboye do saxanin gemunde	31
Sappa 8 :	Yitti mareyen do gunnen gemunde	35
Sappa 9 :	Naaburi mareyen kuuranden tere kille	38
Sappa 10:	Jin ragande	40
Sappa 11:	Gollin yokku do fankan gollin kaanin kuuraye debinlemmun noxo	43
Sappa 12:	Xawansaaxun wurugiye debinlemmun noxo	45
Sappa 13:	Tangande katta masiibonin do jootu beeni ga gilli soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollu	47

YIMME 4 :	KAFUMAQQU	49
Sappa 14 :	Soxoyen xibaarinde, soxoyen do gunnen gollun xararjunden do i araayinde	51
Sappa 15 :	Na fo kafu soxaano, soxan kafoni, fankan dan doore kafoni, kafo wurerankon do fankan golli kaanun katudangju	54
Sappa 16 :	Muurunden do araayinden katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen tojondi kowa	56
Sappa 17 :	Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen xaalisi ronde	59
YIMME 5 :	TERE MOXONI TANANI DO FO LAGARU	61
Sappa 18 :	Tere moxoni tanani	63
Sappa 19 :	Tere moxo lagaru	66

Luwa ke safandi maana

Ke be gan siri faamini

Soxoye, naaburi mareye, tangiyen do gunnen wa sigira xoore yi Senegaali kotokotaaden noxo. Hari ken xa, o ga na soxoyen kaaran baane faayi, xotoyi xooro wa do a batte, gollin an killu gabo dabari hari bi i kori a saafarini. Ken yan sigi a su ga a mulla na soxoyen kurunbaaxundi. Luwa be ga taɗana katta soxoye, naaburi mareye, tangiyen do gunnen munnafa baganden maana na ke ya. A dabari na a saxu ku beeni ga gollini gunnen do soro beeni ga gollini fankan dan doore araayinin ya kamma. Luwa ke wuti faari taaxunton ka xoore (Asanbele nasiyonaali), me 25, 2004 siine, i da a sanqi suwe 4, 2004 siine. Soxoye, naaburi mareye, tangiyen do gunnen munnafa baganden wa jamaanen saare ren gabe haajun siroono, 60% (60 kame su) gollini ti i ya. I wa 17% ritini jamaane ke PIB dan ɗa, i wa sigi yaxa rexe xoore ya Senegaali kuureyen kaara. Fin lagare, debinlemmu ku soron kiteyi gabe gilli soxoyen ya.

Xa ken do i fi su, Senegaali soxoyen nan siri taɗana xota gabo kun ga ni:

- ji ragandinbalaaxun feere,
- ñiiñon bonoyi danginte,
- ñiiñen kiteyen ga ma kille batu,
- senbe ga ma kini masin tuwiye,
- soxoyun ga nta faraaxini,
- soxoyen kitefoonin ga nta yillene,
- soxoodinin kite moxonin do jamaanen noxon saxanin tuwanbalaaxu,
- soxaanon xaranbalaaxu.

Ku xotoyu su wa fo bakka Senegaali soxoyen senben ɗa. A ña jamaanen noxo ma jamaane ke do jaman falle saxanin naxa. Soxoyen senberanroxaaxun wa naaburi gabe bonondini o maxa, o kotokotaaden ga ranta a wuttu. (Misaale : maaron na 100 miliyaari seefa ya bagandini siine su, xatti 25 miliyaari ...). Yigefoonin ku rondinden ɗa jamaanen ke dangiyen falle, o raawa xotoyi dantanto koono katta yigefoonin

kittande, a sun toxo debi xooro ku. A ga fo be saarana ken ni yigandi buri yigeyen ya / yigandin konto do yigefo dabarinton kiteyinbalaaxu. Ken su falle xadi, i wa soxoyen kiteyun naqqasindini, ken xa wa fo kappa korin ŋa.

Ken yan sigi kuudo na fo bagu kori ke ya, Senegaali jamaanen ga mulla na ku gollin xabiilani ña jamaanen kuuranden senbe, a ga golle kinni soron ŋa, a ga fo kappa kiteyun ŋa. Na tere moxo kurunba dabari.

Senegaali ga a mulla na luwa kita, a giri fankan faarun ya do gollin kafoni beeni ga gollini ken kaara. A maana ni na sigira kini soxoyen ŋa jamaanen soron do jamaanen kototokaaden noxo. Ken yan sigi jamaanen yimmanke, meetiri Abulaayi Wada ga da a ko a su jo, okotoburu, 2004 siine, kooto beeni i ga da debinlemmun dorondi ti ya, nan ti i wa mulla na luwa dabari katta soxoye kuudo na kuureye duumante kini soxoye.

Soxaanon kafon ti CNCR toxo, i ñi a mulla lenki kaane nan masala xoore dabari a ga taɗana katta soxoyen do debinlemmun xunbane. Ken ya sigi gelli utu, 2002 siine, CNCR duje soxoyen luwan baganden ŋa.

Luwa ke dabarinden noxo, i da a su deemanden tirindi kuudo a sun gemu xanne. Ken yan sigi sere su ga dillene soxoye, naaburi mareye ma gunnen xibaare i da a su kafu golle ke ya (gollin kafoni, kafoni beeni ga gollini fankan dan doore, fankan gollini kaani, gollin kaani tanani, duran gollin ŋaano, kappalemmon beeni ga dillene kuureyen kaara). Me walle ke ña ma gollin kafo wurerankon noxo. Me walle ke ma mungu do fanka yanqante marani, a da a sugandinton kafu a yi. Ken yan sigi sere su ga gollini katta gunnen xibaaru, i da an araayinin wutu na i wure guuga. ken su falle, a su da me ñi, nan gemu xanne, na a safa. Kandani me ñiyen yillandun falle (sanwiye, 2004 siine), kafini Asanbele nasiyonaali xa yillandu (me, 2004 siine), jamaanen yimmanke da luwa ke wutu na a sanqi, suwe 4, 2004 siine.

Hari a su ga ma gemu xanne noqqun su xo ñiñon mare moxo, a su duje na me wallu tanani dabari katta ken ŋa, fo be ga safe a su duje ken ŋa

katta masalaŋɗu tanani beeni ga riini. Luwa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafan bagande, a ya ni kayiti fana be ga taɗana soxoyen killen ɗa na a saxu me walli xoore dabari a kamma Senegaali noxo. A ya ni Senegaali soxoyen kuuren golli kille yere do siina gabe.

O gan siri fo be ragana

“Ke wariyi dallante (20 siine), Senegaali da ken ya sugandi na luwa koyi Asanbele nasiyonaali ya a toxon ga ni soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden luwa kuudo na a sahandi. Ke luwa ya na gunnen kuure killen lesiri. Kuudo ken na katto ñaana, gunnen kuureyen bakka ti kitefo gabun ya, i ga bakka me wure, na fo kafu kiteyun ɗa do soxan teenin xalasintaaxun fo duumante, ken ga saqqa feere kamma a ga ni na kotokotaade kita a ga ma saxu soxoye kamma dingira wurerankon noxo. bera su ga kiteye be ritini do na me xoso, kuudo na kotokotaade kita dingira wurerankon banje.”

Defondaadun wure

CEDEAO : Afiriki kinqennan jamaanun kotokotaaden kuurayen kafo: jamaanu tammi do karago kafon ya ni i ga da a sigindi 1975 siine. Kafo ke sigi kuudo na kappalengaaxun wurugi jamaanun naxa i kotokotaaden na ña baane.

CNCR : Jamaanen debinlemmun gollin'angaanon kafo. Kafo ke anniye ni na biraadin soxoyen kuura kuudo soxan tenlemmun nan katta wurugini haadama remmun do kotokotaaden kaara.

ISRA : Muurindi ka be ga sikki do soxoye senegaali noxo. Muurundi ka ya ni, i ga da a sigindi 1974 siine, kuudo na muurunde su dabari katta gunnen munnafa bagande Senegaali noxo.

ITA : Yigandi sirun yaxaranqaraaxun ka xoore, ka ya ni a ga yigandun wure guugana kuudo na fo lagari sire kita.

OMC : Duna fedde be ga sikki do jaagunden batte. Jaman kafo xoore ya ni a ga da jaagun tere killun sigindi jamaanun naxa. A maana ni na xotanın bagu jaagunde ke, yokkun nan katta telle nan ri.

OMVS : Kafo be ga sikki do Senegaali fanjen kuuraye. A maana ni na fanjen do fanqannen munnafan bagandi ti i moxo a ga nta sere su toorono.

OMVG : Kafo be ga sikki do Ganbi fanjen kuuraye. A anniyen ga ni na munnafa baganden koroosi kuudo na yoorindan tanga gunnen munnafa baganden do a sorogonde na katta telle doome.

UEMOA : Afiriki kinqennan jamaanu beeni ga kafi xaalisi baane, i ga da a sigindi 1994 siine. Jamaanu ñeri yan kafi xaalisi baane ken ga ni seefa.

YIMME 1

TERE KILLU

Maana

Yimme 1 ke na anniyun ya koyini fo xoron do fo lamaanu do killu beeni soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuureyen gan siri bakka ti ya ku tanpille siino noxo.

Soxoye, Naaburi Mareyen do Gunnen Munnafa Baganden Luwa (Safandi gemutnte)

Yimme 1 noxodufo

Ku sappo ya ni ke yimme noxo :

- ☞ Sappa 1 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun anniyun do i hammi xooro
- ☞ Sappa 2 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun gonbon xooro

SAPPA 1

Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun anniyun do i hammi xooro

1. Xottun wure

geesundi luwa : luwa ya ni a ga tere moxon koyini

fankan gollu kandanto : fankan baane ga golle be dabarini

biraadin tangande : sigira be dulle ga nta sere su

du kiteye yiganden kaara : sigira be jamaanen ga nta jongini jaman falle yiganden kaara

2. Fo be gan siri faamini

Senegaali da soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden luwa wutu 2004 siine. A yan ñaana gunnen kuurandi feere ku tanpille siino noxo. Ku beeni ga gollini gunnen ña, i yan da me mugu, na a dabari, a dabarinden saxu me walli xooren ya kamma. Ke tere moxo, na a saxu masalañje gollinñaanon su naxa, a wa warini luwa ke noxo.

Luwa ke ma mungu do golle su ga ñaana debinlemmun noxo :

- kiteye (soxoye, naaburi mareye, tangiye fanñun do xaarun noxo, yitti mareye, fatande, kdm.) ;
- yillande be ga kitene kitefooni beeni ga bakka soxoye, naaburi mareyen do gunnen golle ;
- jaagunden do gollu tanani (deemande katta xarañje, golliraanin siginde, soxoyen toñondi kowa, kittirangollun dingiraani debinlemmun noxo...).

A wa seraaxun kappa gollun noxo (kafo siginden newonde, haadama remmun tangande, deemandu “xaalisi”, soxaananlemmun taaxen newonde...) do tattun sorogonde (allan kuyun sorogonde, yittinkonton gajañje kdm...)

Fankan tere kille katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuranden nwarini ti: a bakken ña munnafa baganden do a xobonden, debinlemmon do duran gollinñan du wutte. Ke tere kille do ku sigi xannu yan telle doome :

- fankan baane ga gollu beeni dabarini, na i wure guuga kuudo na i ro kille, (na gollu killun maanan ko, i koroosinden do i xensende, wure guugaye...);
- fankan yanqanten batiye kuudo kafo wureranko nan katta du wuttu katta i bire moxonin xibaarun su ;
- na bire dingiron do bire moxonin tanlan sirondi gunnen banje ;
- na feere ña kuudo naaburugumu nan gollu dingira wurerankon ña.

Luwa ke ti fankan ya ni gunnen gollinñan killu kuurayen dabarini, na i terendi, na i xense. Ke su a do kafo wurerankon do ku beeni ga gollini, i ya na a dabarini doome.

Luwa ke do kayitini beeni ga a timmandini, kafini tere moxon do gollinñan killun kuurayu beeni ga gilli kun ña, ku su dabarinden saqqa layiduni beeni Senegaali jamaanen ga da i wutu jamaanen noxo do jaman falle.

Fankan gollu killen ni na kori naqqasi nan ri a buruxa debinlemmun banje. Fankan wa mulla xadi na bire moxo sire kini soxaanan ña, kuudo a nan katta i hamminin jaarana ; yigande, yonki saha, bire noqqu, feetufetaadi, xarañje, araayinde, sange... Fankan wa feere ñaana xadi, kuudo na biraadin tanganden kita (sigira be dulle ga nta sere su) ken wure ni ya jamaanen ga da du kiteyen kita yiganden kaara (sigira be jamaanen ga nta jongini jaman falle yiganden kaara).

Ken falle fankan gollu kille kuudo kuuraye nan kite gunnen banje, ken ni ya na xawansanbalaaxun bagu debixoorodunkon do debindaaradunkon naxa, a do xadi yugun do yaxarun naxa. Ken ga kitene ti gollu dantanto dabariye (a wa wureedu). I yogoni da fankan saritinin wutu, ti soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen kaara.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 5 : Na fo bagu kori a ya ni fankan politikin fi kaananke, dingira wurerankon ya ni a fo jaye. Fankan wa feere su dabarini kuudo na bire moxo siri dallante kuni ku beeni su ga soxan gollen dabarini, kuudo i na katta i hamminin jaarana a ga ña yigande, yonki saha, bire noqqu, feetufetaadi, xararŋe, araayinde, do sangun kaara. A wa feere ñaana xadi kuudo biraadin tanganden nan kite yere do wucce lamaane ken wure ni jamaanen du kiteye yiganden kaara.

Sariti 6 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen golli killen kuurayen anniyu xexerento ni ku ya :

1. Na jin raga kuudo na fo bagu joote a ga ña : tawoye ma mulle, kotokotaade, yoorindan do yonki saha kaara. Nan yille xadi na soxanfonin faraaxu, na debilemmun taaxaanon xararŋundi kuudo na biraadin tanga kafini jamaanun na du kita biraadin kaara ;
2. Na fo kafu gunnen soron kiteyu, do na feere dabari kuudo na i tanga ;
3. Na i bire noqqun do i bire moxon tanlan sironi, na a bagutindi ti gollinŋan yokki taganton do fankan gollinŋan kaani, na a su saxu dingiran dabarindi sire kamma ;
4. Yoorindan tanganden do allan kuyun sorogondi duumante ti ñiinŋan tuwaaxun do i jabande ;
5. Na feere ña kuudo soro na i naaburun rondi soxoyen ŋa dingira wurerankon banŋe ;
6. Yoorindan do kiteyun sironde kuudo soxoyen na ña kuurayen geesunda masin gollun do kittirangollun kaara, a na kata jamaanen do jaman falle saxanin hamminin sironi (a ga ña jamaanun naxa ma duna noxo).

Ku anniyu dabarinden wa fo bakka soron xawansanbalaaxun, debixoorodunkon do debindaaradunkon naxa, yugun do yaxarun naxa kafini korin naqqasiye do a buruxande.

SAPPA 2

Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure killun gonbon xooro

1. Xottun wure

gonbon xooro : killu beeni gan fasongonta

allan masiiboni : masiiboni beeni seren ga ma i sabaabu

saxan kotokotaade : faraaxunde be ga saqqa kiniyen do tirindinden kaara

soxan te : noqqu be i ga soxoyun dabarini (a ga ña gollin ka, sere ma kafo ga da a dabari)

sigira killen kaara : sigira, gollin kan sigira killen kaara, a ga tere killun sigindini

fankan du maxayanqanten : fankan gollun yangande katta wurerankon beeni gan katta golle ke dabarini a ga siroono

2. Fo be gan siri faamini

Fankan tere moxo katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuranden kaara a bakka ti bagu killu xerexerento ya kun ga saqqa ku wariyu kamma :

- senbe kotokotaaden kaara ken katta ñaana selli golle ke ga fo kappa i kiteyun ña, selli xadi kiteyu ku do kiteyu tanani ga katta me xosono. Ken dimma, fankan nan siri soron deemana kuudo i nan duran gollu kita kun ga saqqa sariyan kamma debinlemmu ku di ;
- xawansaaxu soron naxa, kuudo xawansanbalaaxun nan bagu yugun do yaxarun naxa, debinlemmun do debixooron kaanin naxa, soron nan kato baanono fankan gollin kaanin noxo kdm ;
- yoorindan sabatiye, ken ga ni allan kuyun do yoorindan tangande nan kato ñaana nafa, fo na toxo fallankon da ;

- saxan kotokotaade, ken wure ni faraaxunden saqqa kinniyen do tirindinden ya kamma;
- fankan yanqante ti, katifiini yogoni senbende fonne fonne maranin ŋa ;
- kaanankaaxun kinne kafo wureranko ŋa, soxan kafonin do soro tanani beeni ga gollini fankan dan doore ;
- saxa baane siginde UEMOA do CEDEAO noxo selli jaman gabo ga na kafi na i tere moxon ña baane kaaro gabo: duwaañi, jonkoni, jaagunde, soron do naaburun siginton daga nan riye kafini xaalisi jamaanu ku naxa ;
- me deemande, ken wure ga ni jamaanen saare remmun su ga da i senbun su kafu me ya ;
- kappalemmaaxu, ken xa wure ga ni na senbun kafu me kuudo na gollun dabari, a raawa ñaana fankan do gollinƙan kafonin naxa ma soro beeni ga gollini fankan dan doore kafini gollinƙaano tanani ;
- fankan yanqanten xenpa ken ga ni kaanankaaxun nan siri kinni noqqu wureranke a ga katta gollen dabarini ti i moxo.

Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen golli killen saqqa 15 killi xerexerento ya kamma, kun ga ni:

- na senbe kini soxan gollu ken ga bakka ti i tuwiyen do soxan kafoni, ku beeni ga soxan gollun dabarini na i tanga do na xawansaaxun wurugi haadama remmun naxa do debinlemmun banje ;
- na saritini wutu i ga soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen nawondini ken xa dangini ti soxan teenin do ñiiñon marandi feeren kiteyen ya, killen kaara ;

- na golli killu kurunbo muuru, kaara su dan ɗa do tere moxo a ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye xo naaburi mareyen kuuraye, jin ragande ... ;
- na jooten kafu gollu beeni ga ñaana ti : soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande ;
- fiini tanani i ga kafini gollu ku: araayinde katta soxoye, xarajjunde, muurunde, naaburi ronde...

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 8 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen golli killu xerexerento ni :

- na soxan gollun do soxan kafonin tu ;
- na soxan gollinɗaanan tanga ;
- na sigira kini soxan teenin ɗa killen kaara ;
- ñiiñen mare sariti ;
- soxanfonin faraaxunde, soxan xabiilanin killun tuwiyen, do gaage noqqunin tere killen gemunde ;
- yitti mareye do gunnen dingirani yogoni koroosinde ;
- naaburi mareyen kuurayen golli kille ;
- jin ragande ;
- tagandun do fankan golli kaanun dabarinde debinlemmum noxo ;
- xawansaaxun siginden debindaaran ɗa ;
- tangande katta masiibonin do jootu beeni ga gilli soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollu ;
- na fo kafu soxoyen xibaarinde, a xarajjen do a araayinde ;
- na fo kafu soxan kafoni, fankan dan doore kafoni, kafo wurerankon do fankan golli kaanun katudajju ;
- na fo kafu soxoye naaburi mareyen do gunnen wure guugaye ;
- na naaburen ro soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen.

YIMME 2

GOLLU, KAFONIN DO SOXAN TEENI

Maana

Yimme 2 ke na soro, seran kafoni do gollin kafoni beeni ga ke luwa noxo ya sigiran dantaxini. A wa koyini xadi fankan ga da fo be dabari me walle ke noxo do a sigira soxan gollinaganon tanganden kaara.

Yimme 2 noxodufo

Ku sappani ya na ke yimme 2 noxo :

- ☞ Sappa 3: Soxan gollun do soxan gollinƙan kafonin sigira, killen kaara
- ☞ Sappa 4: Soxan gollinƙaƙanƙan tangande
- ☞ Sappa 5: Soxan teenin sigira, killen kaara

SAPPA 3

Soxan gollun do soxan gollinƙan kafonin sigira, killen kaara

1. Xottun wure

fankan deemande : deemande be ga giri fanka ma fankan gollinƙan kaanu
federasiyo: feddu ga na kafi na kafo xoore sigindi (paritini, sendikaani, kdm...) ma jamaanu

killun do gollu: gollu beeni ga telle doome i ga taɗana soxanfo baane

kappalemmaaxu: soro na kafi na anniye dabari doome (golle ma gollinƙan kille)

2. Fo be gan siri faamini

Fo kurunba be ga luwa ke noxo ken ni ya a ga sigira kinni soxan gollu killen kaara (xa da sariti 9 faayi) do soxan gollinƙan kafonin wurugiye. Ke sigira killen kaara a, munnafan ni fillo ya: a fo fanan wa taɗana ku beeni su ga gollini (yugo, yaxare, lemene be ga da golle бага), fillandin a wa killen wuɗini, ñuxumeyen ga nta, kuudo baane su na i taqqen kita, na a saxu golli kille be do kuurayi killu beeni fankan ga da i saxundi katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande.

Ken falle, soro beeni ga soxan gollun dabarini i raawa kappa na gollinƙan kafoni sigindi (sendika, federasiyo, gollinƙan kafoni) kuudo i na i tononin tanga do na gollu dabari i feddalemmon da. Gollinƙan kafonin raawa me ñiini moxo be gan lijo i da :

- bire noqqu ma golli noqqu,
- kiteye, soxanfo do gollu.

I raawa xadi kappalemmaaxu ñaana i do soro tanani naxa jamaanen do jaman falle banje.

Ken falle, fankan golli ka su ga a di, i hammin ga ke luwa be ga tanana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande, kandani, fankan golliñan kaani wureranko...) a da feeru dabari kuudo soxan golliñan kafoni beeni i ñamariyen ga i kamma, i nan katta me walla dimma su. Fi fana, fanka a do golliñanjanon beeni ga dillene ken noxo, i da tere killun wure guuga doome kuudo i na i tanlan sirondi. Soxan golliñan kafonin tuwiyen dangi killen baane kaara. Fankan do golliñanjanon da wutu doome nan ti ma fankan ga da kille bagandi kuudo na golliñanjanon deema xaalisin kaara bire be i ga da i kafonin tere killun batu.

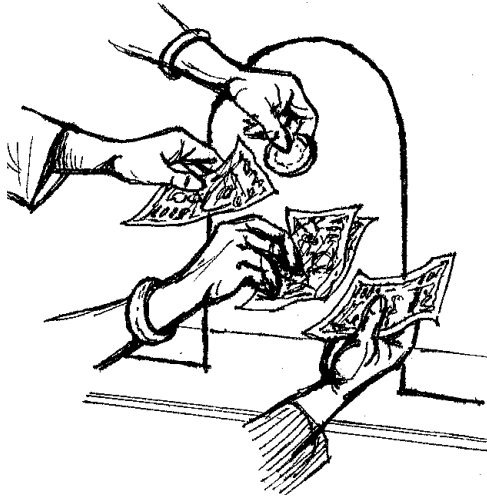
3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 9, kaccun kafo 1 do 2 : Soxan gollu o ga na a xoorondi (soxaano, naaburi maraano, gunnen munnafa bagandaano, tangaano, debindaaran kittirangollaano, kdm.) do soxan gollun kafoni, sigira wa i maxa killen kaara a tanganten ga ni.

Ken sigira wa kinni yugu, yaxarun do lemunu beeni ga da golle бага i ga soxan golle, sere ga nta faso sere.

Sariti 10, kaccun kafo 1 do 2 : Soro beeni ga soxan gollun dabarini i raawa kafini na soxan golliñan kafoni sigindi, xo federasiyoni, sendikaani, golliñan kafoni, kdm. Kun soxan golliñan kafoni da soro ya kafu i ga a mulla na i tononin tanga, do na gollu dabari i kappalemmon da.

Golliñan kafoni ku wa kappa me ti i sago, a ña i ga dingira baane, debi baane, kutiyi baane, jaman baane, ma jamaanun naxa, a ña i wa

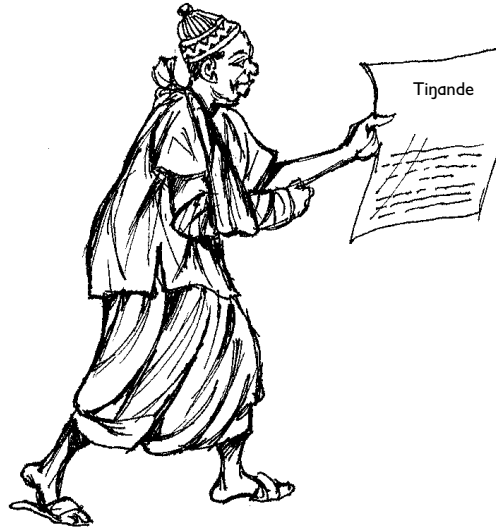

Fankan wa ke tere moxo deemana siino karagi fano beeni ga a terenden batta. Wacca a ña a noxodufu miso ma a sigi moxon do a tere moxon i ma konji fina.

Tonju ñaani, tere moxo ke lagari ni ya na feere dabari kuudo ku beeni ga soxan gollen dabarini i na katta dango roono du ya, na dango ro i korun do i naaburu siginto katta duna jootu: watte, kalle, joogiye gollen noxo, xasoye... Ken yan sigi

fanka, a soro, tanganden noxo, a ga da ke feere kini soxan gollinjanon na a ga saqqa haadama remmun tanganden killen kamma.

Ken yan sigi, fankan na a saxu masalanjen kamma, a do saxan kafonin gollina doome kuudo na soron tanganden sigindi katta soxan gollu. Ke tere moxo nan siri dabarini siino filli luwa ke wutunden falle.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 14 : Soro beeni ga soxan gollun dabarini xo gollin kuttun moxo, i xa wa tangeene.

Tangandi feere dabari soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurandi gollu killen da, i da a terendi. Ke terendi moxo, fankan wa a deemana siino karagi a joppaadin, falle.

Sariti 15 : Fankan do soxan gollin gabanon kafonin da a wutu doome kuudo soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollu killen soron tanganden nan sigi, siino filli noxo na a wutu luwa ke sanqinde.

1. Xottun wure

gollen sariti: killu beeni ga gollen terendini (jamaanen noxo)

kitefo: na kiteyen taaxunden gemundi, na a ro keesi, na dango ro a yi kuudo na a gaaga

gollen me mugi xanne: me mugu xanne be ga gollinɗaɗaanon do golligumen naxa

xooro moxo: bogu killu beeni ga birefon kitana i wuyun noxo (funtifo ma naaburi siginto)

golli yokke: fo wo fo su ga roono munnafa bagandinde: ñiiñe, tonge, masi, tagandu, seren senbe...

2. Fo be gan siri faamini

Fo kurunba tana be ga ke luwa noxo a ga taɗana ke golli dingira gemunde Senegaali noxo, ken ni soxan teenin sigira kaaran dabarinde do soxan gollun tuwiye killen kaara, na senbe kini soxan gollu Senegaali noxo ken ga bakka ti i tuwiyen kille kaara.

Kuudo na soxan teenin sigira tuwinda siri killen kaara, xottu gabo ga taɗana ken soxan te, i da i wure ko luwa ke ñemera, xo:

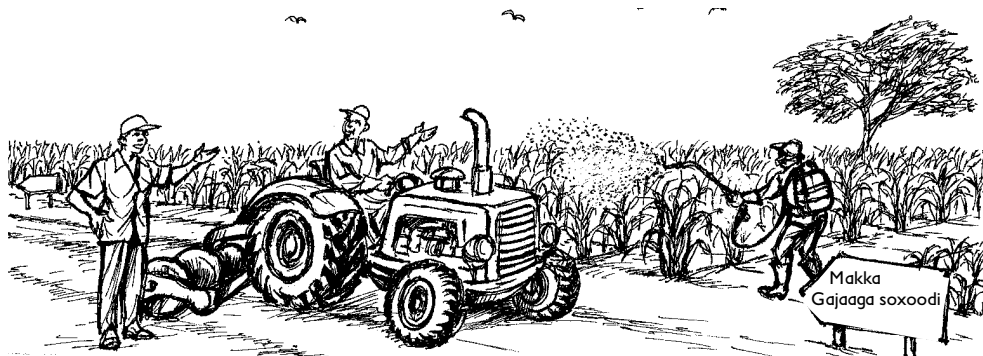
-soxan te, dingira be munnafanin ga bakka a di (ñiiñe, tagandu, naaburu, gollinɗan yokku, kittu), gollinɗaɗaana be ga dillene soxoyen kaara a ga i wutu ;

- koren soxan te, dingira be koren ga soxono, noqqu ga ni naxaaxun banganten ga ni, a ga ma saxu gollen sariti kamma ;

- soxan te xoore be do jaagunden ga doome, soxan dingira be ga terene ti kille, sere baane ga a terendini ma gollu ka xoore a naaburen gaben ga ni.

A ga gollin'angaanon wuttu a ga i tugana na a saxu gollen saritinin do gollen me mugi xannen kamma.

Ken su falle fankan do soxan gollin'anan feɗɗun da me mugu xanne kuudo na a ko gollin'angaanon senben ga riini tuge moxo be, kun koren soxan teeni di.

Kuudo na gollun batundi me i da sappo sikki bagandi: munnafa baganden golle, gollu beeni ga jokin do munnafa bagandinde ke (kiteyen yillande, kiteyen gemunde ma a taaxunde, gaagande), kafumaqqun gollu, ken wure ni i ga saqqa gunnen munnafa bagande (kittirangollu, jaman falle soron yiilano (turisiti) gollu gaagaye...).

Soron kaara, fankan da feere kita kuudo na ku deema ti xalisi: soxan teeni do soxan feddu beeni ga duje me mugi xanne be ga tanana allan kuyun sorogondi duumante.

Kuudo i kiteyu nan katta xalasini, soxan teeni, gollin ka xooro beeni do jaagunden ga doome, fankan da i ñaaga i na i golli yokkun do i golli feerun kurunbaaxundi.

Ken su falle, soxoyen hammin ga kurunbaaxunu moxo be, fankan do gollaanon su, da me mugu xanne kuudo na soxan teeni xense na i ro kille, siino filli luwa ke sanqinden falle.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 17, kaccun kafa 2: Yere do siino sikki na a wutu luwa ke sanqinde, fankan wa xalisi kinni soxan teenin do soxan kafoni beeni ga duje allan kuyun sorogondi duumanten dabarini xo : ñiiñon sorogonden do i dabarinde, yitti lorinde, gundunyinbun gajajje, waranlaqqun gemunde kuudo ñiiñen nan maxa daga, kdm. xo killen ga da a ko moxo be sariti 73.

Sariti 27: Fankan do soro beeni ga dillene soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye i da a wutu doome nan ti soxan teenin sigiranin su nan xense killen kaara na i gemundi na a saxu soxoyen kuruubaaxunden kamma, yere do siino fillo na a wutu luwa ke sanqinde.

YIMME 3

SOXOYE, NAABURI MAREYEN DO GUNNEN MUNNAFA BAGANDEN BOGU KILLU

Maana

Yimme 3 na soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagandinden bogu killu ya moxon koono. Fankan dune nan ti i nan siri ñiiñen marandi sariti kurunbaaxundini.

Yimme 3 noxodufo

Ku sappa ya na yimme 3 ke noxo :

- 👉 Sappa 6: Niiñen marandi saritin kurunbaaxunde
 - 👉 Sappa 7: Soxanfonin gaboye do saxanin gemunde
 - 👉 Sappa 8: Yitti mareyen do gunnen gemunde
 - 👉 Sappa 9: Naaburi mareyen kuuranden tere kille
 - 👉 Sappa 10: Jin ragande
 - 👉 Sappa 11: Gollinƴan yokku do fankan golli kaanin kuuraye debinlemmun noxo
 - 👉 Sappa 12: Xawansaaxun wurugiye debinlemmun noxo
 - 👉 Sappa 13: Tangande katta masiiboonin do jootu beeni ga gilli soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollu
-

1. Xottun wure

ñiiñen kiniye: ñiiñen raawa kinni sere tana

kiniyi koroosinte : kiniye be fankan ga a koroosini

ñiiñen faraaxiyen soron naxa: ñiiñen ga raawa gilli sere baane katta sere tana

ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunde: ñiiñen marandi saritinin ga raawa yillene

ñiiñen xeyiye : ñiiñen ga raawa kinni ti xeye

2. Fo be gan siri faamini

Ñiiñen xibaare ya ni fi xoore be Senegaali jamaanen ga da lasamaye kita a du-kiteyen dimma. Ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunde, sariti be ga jamaanen ñiiñen marana yan da a riti 1964 siine. A na mulla ya a su nan katta ñiiñe kita, ken da fo gabe bagu sooxira debinlemmun bagje. A da gannin laada xason su bagu a yi, na a ña golli fo sere su gan raawa munnafa kitta a yi. Ñiiñen ña jaman su fo, sere su ga ranta a ñaana duranfo.

Xa, siion ga dangini, soron da a wari nan ti a ma i baga. Ken da a koyi nan ti ñiiñen xibaaren ña fi xoore debinlemmun kuurayen kille. Tirindindi xooren ni sere su taqquen ga katta tangene moxo be, sere su ga nta toorene, a su gan yekka ñiiñen kiteye.

Fi baane be luwa ke ga da a riti ken ni ya na tere moxo kurunba riti ñiiñen maranden kaara, na marandi sariti xoore wutu.

Ken yan sigi ñiiñen marandi luwa kurunba ga kinni asanbele nasiyonaali siino filli ke luwa sanqinden falle. Ke tere kille wa soro, munnafa bagandaanon do jaman kafo taqqun koono ñiiñe ke kamma kuudo na luwa be ga jamaanen ñiiñen marana a na a kaaron yogoni telejondi. Kundu, i na gunnen allan kuyun munnafa baganden kurunbaaxundi. Ken yan sigi ñiiñen marandi luwa kurunban ga yille riini jamaanen ñiiñen marandi saritin tere moxoni yogoni. Ñiiñen marandi saritin saqqa ku tere moxoni ya kamma:

- gunnen munnafa bagandaanon taqqun do kominote riraalinin taqqu, ken yan sikki munnafa bagandaanon ga katta i naaburen rondini saxiro ga a yi ;
- ñiiñen kinyi koroosinte kuudo ñiiñen nan katta faraaxini kitte (gaagande, roxonde, luwande...) kundu, munnafa bagandindan raawa ñiiñe ke kinni moxo be gan lijo a dan ña ;
- ñiiñen xeyiye kuudo nan katta xaaalisin roono koren te moxo dallante. Ke moxo, munnafa bagandinda ke raawa ñiiñen kinin sere tana xeyen ña ;
- na ñiiñen wutu xo tonona kuudo na xaaalisi kita. Ke tere moxo munnafan ni, munnafa bagandaanon raawa ñiiñen kinni xo tonoma kuudo na xaaalisi kita sumundi kaani.

Ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunden saqqa killu sikki ya kamma kun ga ni :
 1) Saxiro ñiiñen kaara ; 2) Na feere dabari kuudo soro na i xaaalisinin rondi ñiiñe ke ya ; 3) Na xaaalisi riti do na golliñajaanon siru kini fankan do kafo wurerankon dan ña.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 22, kaccun kafo 3 : Ñiiñen marandi saritin kurunbaxunden anniyun ni ku ya : soxan teenin ñiiñen, soro do kominote riraalinin saxiraaxu, naaburen ronde soxoyen di, fankan do maranin xaaalisin kiteyi gabe ken do i golliñajaano xalisinto kiteye kuudo ma sorogondi siri duumanti yokkonte wa kitene allan kuyun do ñiiñen. Kiteyen nowoyen kaara, soxoyen kuurayen, debinlemmun do debixooro.

1. Xottun wure

fankan faare: fankan sere be gan siri xibaaren wuttu, na kiiten kutu

gaagandi dingira : noqqu be kiteye, yokke ga katta gaagene

koyin saxa (luuma): koyin saxa xoore komini ma kominote riraalin noxo Senegaali

munnafa bagndinden tere kille: tere moxo, sariti be ga do munnafa bagandinde

deemande : fanka ma golli kan deemande ti xalisi kuudo golle nan katta ñaana (ta gabe jaman kafo ya fo ni)

2. Fo be gan siri faamini

Soxanfonin gaboye ni feere ya kuudo na jootu gabo jaara i ga gilli soxoyen kaara. Ken yan sigi jamaanen noxo a wa debinlemmun soron kiteyun sirondini, a wa biraadin tangana. Fi fana a wa, fo bakka faaraXindu beeni ga ñaana o do jaman falle naxa, na jaamanen haajunin jaara ken noxo, na fo mullin bagu yigandu beeni ga gilli jaman falle, fillandi a wa gaagandi killu kinni jamaanen soxanfooni. Ken yan sigi fankan do soxan gollin kafonin ga da wutu doome na golli kille dabari jamaanen noxo kuudo na soxanfonin gabondi.

Ken feere tere moxon maana ni ke ya:

- na soxanfoni muuru i ga katta ñaana Senegaali ya, i ga katta gaagene noqqu tana ;
- na soxanfooni tanani dabarindi feerun muuru jamaanen noxo.

A ga na ña soxaana ku yimmeni, tere moxoni wuti kafon do killen kaara kuudo i golle nan gemu nan katta tanlan siroono. Kundun ña, gollinãan kafoni beeni ga gollini soxanfonin kaara, ku beeni ga i yillana do ku beeni ga i gaagana, i raawa i tuunu xo soxan gollinãan feddu. Ken raawa ñaana jamaanen noxo, ma soxan dingira ma soxanfo ma soxanfo gabu.

Ken tuwiye fankan ya ni a wuttu na a saxu soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen saritin tojondi kafo xoore a be ga ni ke luwa koroosinda, a ga xanne kinni tirindindu beeni ga tañana soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye. Xa kafo xoori baane yan katta ñaana ti soxanfo baane ma soxanfon kafo.

Soxanfon kafonin tuwiyen do i tere moxoni, killen ya ni a i koono. Soxanfo kafo xoore be ga tuwi a noxo, soron wa me mukku xanne kuudo gollen nan katta ñaana ti i moxo soxan kafon remmun naxa.

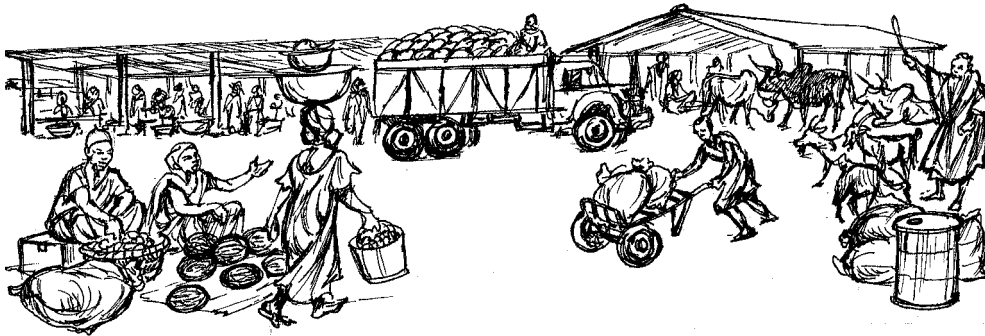
Fankan raawa kun me mugu xannu roono kafo tanani, selli a ga da a wari nan ti i sirun ya ni ti jamaane.

Fankan ga na kun me mugu xannu wutu katta kafo kuttun ña, a ñaana kille ya ken dingira su, soxan kafon remmu ku su nan siri a batta ya. Xa, katta fankan ga kun me mugu xannu wuttu, soxanfon kafon feddanlemmon su nan siri dujene a yi.

Ken falle xadi, soxfanfon kafo xooro beeni ga tuwi i feddanlemmon su nan siri bereten tugana, xo a ga koni moxon be falle

Koyin saxani kun xa wa sigira xoore ya i maxa soxfanfon do yigandun gaagande jamaanen noxo. Fankan do maranin wa feere dabarini kuudo na saxani ku kurunbaaxundi. Maran koyin saxanin do jamaanen luuman maana ni na soxoyen do naaburi mareyen kiteyun do a gaage foonin siroyen koroosi do na xibaaru kita i ga taɗana daga nan riyen do jonkoni beeni ga ñaana.

Soxfanfoni ku do kiteyu beeni ga gilli naaburi mareyen koroosinde a dabari ya kuudo na saxiro kafu yigandu beeni ga gaagene do na i deema i nan katta gaagene jaman falle.

Koyin saxani ku siginden noxo, a ga ña jamaanen noxo ma kutiyun noxo, fankan ya ni killen batiyen koroosini do mugi xannu beeni ga wuti UEMOA do CEDEAO noxo. Kuudo na gaagandi noqqu sire kita, saxiir ga a yi, kuudo me mukki sire nan ña fankan do soxan golliñan feddun naxa, a ga ña jaman kafoni ma jaman falle xallu, i ga kafoni beeni ga konji falle, a fo siren ni, golli moxonin do yige moxonin do taaxundi koroosindi feerun do xibaarindi feerun katta soxfanfon saxani, i su nan bati. Selli me xosonden ga ma yekka i do jaman falle jaagunden noxo, fankan raawa feere ñaana kuudo na i tanga ma na xaalisi kafu i maxa, na a su saxu layiduni beeni a ga da i wutu UEMOA, CEDEAO do OMC noxo.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 32: Fankan wa jamaanen koyin saxa sigindini Dakaaru fonkaaro a ga leele siino karagi, na a wutu sariti ke sanqinde. Fankan do maranin ya na sigi dingira ke sugandini.

Sariti 35: Fankan ya ni tere moxon gemundini jamaanen noxo do ke be ga wuti a do UEMOA do CEDEAO naxa kun ga tanana soxanfonin golli moxon do i yigeye, kafini koroosindi feerun do jonkonin xibaarinde saxanin noxo.

Sariti 36: Ta su a gan siri a dabarini, fankan ni tangandi feeru wuttu ya ma na xalisi kini kuudo na yokkonde dabari i do jaman falle naxa UEMOA do CEDEAO na a saxu me mugu xannu beeni ga wuti a do duna jaagundi fedden naxa.

Masalaɗun noxo a ña jaman gabu naxa ma jamaanu filli naxa, fankan na feere ñaana ya kuudo gollu mexinto nan maxa ña faraaxunden noxo.

1. Xottun wure

soxoyen do gunnen golle : golle be ga soxoye, gunnen tanganden do a munnafa baganden ñaana doome

nappo: jin kille

gunnen munnafa bagande: dingira be i ga munnafa bagandini (gollin ka, sere baane ma kafo)

yitti mareye : yitti mareye ti sollen ma suwa kiteye

ñiiñen bireye : ñiiñen bireye be sere ga nta a dabarini, jabanden nta roono a yi

jaman senoye: saritini do tere moxoni ya ni fankan ga da i sigindi kuudo na senoye do laabeye tanga, kafini soron do naaburu siginton yonki saha

2. Fo be gan siri faamini

Luwa ke da yitti mareyen raga xo golle be ga gemundini kafini gunnen munnafa bagandinde. A wa wuttu gelli yitti lorinde ma a munnafa bagandinde, nan bogu ti yitti ferefetunde, gunnen tangande katta yinbu, jaarandi yittun soppinden do soppinde kuudo yittu nan katta birene. Yitti mareyen wa fo siroono kotokotaaden, gunnen bireye. A do haadama remmun kaara anniyun nan gaba xo : solle, gemunde kuudo faranfaroyen do jaman falle yiilaano nan katta riini a faayi ; a wa fo gabe tana kappa a yi, yittun xabiilanin sorogonde, naaburin mareyen do killu, ñiiñon sorogonden do napponi.

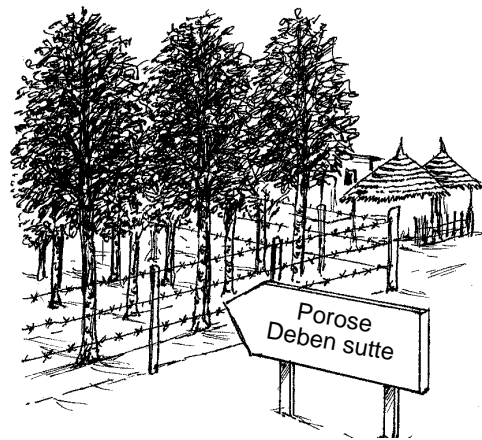

Fankan ya ni gunnen kiteyun sorogono na a saxu gemundi gollin̄an kille kamma a tuwinten ga ni. Ken gollin̄an killen maana ni na munnafa bagande ke dabari ti i moxo a nan gemu. Ken yan sigi a ga na kiñe gunnen munnafa bagande, a nan siri ñaana xo gunnen saritin ga da a ko moxo be.

Ñiin̄on gollin̄an̄ge nan siri gunnen saritin batta. Misaale : gun tanganten soxoyen ñaamarinde nan siri gilli ka

be ga sikki do gunnen batten ya. Saganden gunnen saritin kamma, a ra nta ñaana ñaamariyen falle, ken na fi xoore ya, a nta siri ñiin̄en bireyen do sokken bakken kabana. Sagande ke nan siri yittin xabilani beeni ga do sankuyen ŋa, walla ya i nan bire.

Gunnen saritin da nagaani noqqun do naaburun bogu killun su sigindi. Misaale i kabanton ya ni jamaanen parikinin noxo, soxo noqquni, yitti lori noqquni, ñiin̄en bire noqquni ma dingiro beeni i ga da naaburun ro i ya katta i bicca teeni ma loraanun bonondi. Yittu soppinden xa kabanten ya ni kuudo na naaburun birandi.

Gundunyinbun ronden kabanten ya ni. Hari yinbu beeni soron ga i kummu, i raawa ñaamarini selli i ga na gunnen saritin batu.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 39, kaccun kafo 4: Saganden kabanten ya ni a ga na ñi dabarini yanqandan do napponi selli a ga ñiiñen saxu moxon bonondini ; selli yittun gabo ga a yi do jin laqqu ; selli a ga ñiiñen girindini a ga jin killun bullu ; a ga jaman senoye ma i saxiron bonondini ; selli jamaanen gunnen tanganten ya ga ni ; selli a ga ma laato killen ña tankarege meetara kaaron su do tanjikke meetara jin killen banje.

Selli departaman sigiran gan lamaanonta 20%, ñaamarinden gilli jamaanen kowa be ga sikki do ñiiñon tanganden batten ya.

Sariti 40 : Nagaaniyen do naaburun dangiye parkinin noxon kabanten ya ni, dingiro lorinto, gunne be ga joppe saagene ma dingiro beeni i ga da naaburun ro a yi, bire be naaburu ku gan raawa teeni ku bonondini. Yitti soppiye, a ga ña yitti tangante ma fo tana kuudo na naaburun birandi, a kabanten ya ni.

Sariti 41 : Gundunyan bun kabanton ya ni, yinbu beeni i ga i kummu nagaani dingirani ña ma saganden falle i raawa ñaana ku ga na bati : na dingiro beeni ga buyini tanga ti bero laabanto sokke ga nta a yi, na yinben kumu lelle fanke ga nta a yi ; soxaano ma nagaanon na yinben koroosi kuudo i na katta gilli, selli a ga na dangi xenpa.

1. Xottun wure

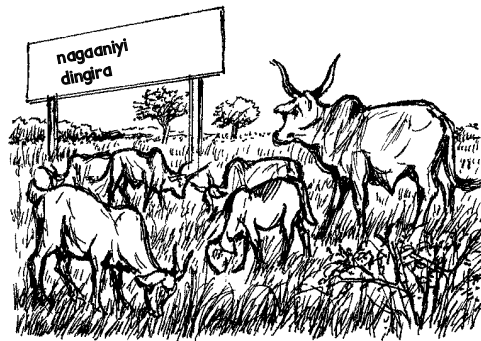
dingira wureranke : dingira be ga gunne ma kutiyu wureranko
kuurandi moxo : feere ma moxo be ga dabari kuudo na fo kuura, soro na munnafa kita a yi
nagaaniye : feere be ga saqqa nagaaniye (naani a gan gabo), gannin nagaaniyen ya ni
na saxiro ro goorun ŋa : Na feere ña kuudo goorun nan maxa wattu kita, i nan maxa buruxe ma i nan maxa i fayi, kdm

2. Fo be gan siri faamini

Nagaaniyen ya ni golli fillandi be ga Senegaali soron birandini, sigira xoore ya ni a maxa jamaanen kotokotaaden noxo. Hari a sigiran xooren ga ni kokotaaden kaara a ga sere gabe gollindini, haribi, a dabarini xo gannin moxon ya. Saritini beeni ga wuti i ma sigira sire kini naaburi mareyen gollun ŋa debinlemmun noxo. Na nagaaniyen wutu xo ñiiñon do allan kuyun kuurandi feere na fi kurunba xoore ya fankan golliiñan kille katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye.

Ke tere moxo maana ni na saxiro kini kiteyu beeni ga gilli naaburi mareye na fo kafu kun kiteyu kuudo na soron hamminin jaara, na fo be ga gaagene jaman falle kuurandi, na naaburi mareyen ña dingira kuure fo sire. Ken yan sigi, doome, fankan, kafo wurerankon do soxan kafoni beeni haajun ga ke ya, a ri na a anniya na golli kille dabari jamaanen di kuudo naaburi mareyen nan kuure.

Ke luwa wa sariti fanon kontoyun su timmandini, killen kaara. A dangi ken ɗa, ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunden da sigira xoore kini nagaaniye. Ma i ga ri yille do sariti be ga katta naaburun bogu killu.

Nagaaniyen gollu nan siri dabarini, na kiilu toxo tattun do soxan gollu tanani, gunnen munnafa bagande do debinlemmun gollu kuudo kuureyen nan katta ñaana kaara su.

Ta gabe, i wa nagaanon naaburun fayini, ken wa sooxiran ritini, a wa bonondi gabe xa dabarini kotokotaaden kaara. Ma i ga ri tere kille dabari kuudo na dango ro goorun ɗa, na naaburu fayiyen gaja kuudo na jamaanen naaburun tanga na sooxiyu beeni ga kitene i ya, na i kaba. Ken yan sigi, i ga da ko ti xasu sikki ke luwa sanqinden falle, i wa anniye koyini asanbele kuudo na sariti yogoni yilla, toje nan tanlan xoto naaburu fayaanon kamma.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 44: A tuwinten ya ni nagaaniyen ni feere ya a ga katta gunnen dingiran do allan kuyun sirondini. Nagaaniyen gollu nan siri ñaana a ga nta tattun do soxan gollu tanani, gunnen munnafa bagandi gollun do debinlemmun gollun toorono.

Sariti 45: Sariti 23 ga da a ko moxo be, ma ñiiñen marandi saritin kurunbaaxunden ga da tere moxo wutu katta nagaaniye. Ma i ga yille do dekere be taagumansen ga ni 80-268 a ga wuti marisi 10, 1980 siine a ga taɗana naaburun bagu killu.

1. Xottun wure

dingira xaye: dingira ya ni tattun noxo naaburun do funtifooinin ga birene a noxo

soxan ji: feere ya ni kuudo na ji kini soxoye

gunnen jin kinne: feere ya ni kuudo na ji kini gunne (dingira wureranke)

jin raganden surumaadu: tagandun do yokku beeni ga dabari kuudo jin nan kite

jin kiteye: feeru beeni ga jin kinni

2. Fo be gan siri faamini

Gollu beeni ga taƙana soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen saqqa kammen ji teqqen ya, a nta sikki noqqu baane, siine su do dingira su do i xallen ya ni. Na jin raga ni fi xerexerente ya gunnen gollun noxo. A ya ni xota xoore kuudo na soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollun deni kaane. A ya ni kuurayi duumante su fo kaananke, soxoyen kaara. Kuudo debindaaradunkon nan katta naaburi mareyi sire kitta, gunnen munnafa bagandindi sire do soxoyi sire, i nan siri ji gabe kitta ya.

Ji kiteyen gaboye gunnen banje a wa soxoyen nawondini na fo bagu jootu; a raawa soron deemana nan soxo siinen muuma, na gundunkon bire moxon sironi.

Xumaarindi soxoye na dingira xoore ya soxoyen noxo ; baawoni an raawa fo gabe soxono, nan soxo wucci dallante siinen noxo ken ga ra nta

ñaana jeeridun soxoyen kaara. Senegaali raawa fo gabe kitta ti xumaarindi soxoyen ña. Ken yan sigi, soron ga a mulla na ke soxo moxo kuurandi jamaanen noxo. Soxan jin golli kille (politiki) wa xumaarindi teenin sorogonde do i soxoyen dantaxini

Ken yan sigi soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagandinden luwan noxo, fanka, kafo wurerankon do soxan gollin ñan feddun da a wutu doome na soxan jin golli kille sigindi (na jin kini soxoye) ti tere moxoni beeni ga katta ñaana, golli kille ke na kato terene. Ken golli kille do kun tere moxoni nan siri Senegaali ga da laayiduni beeni wutu batta ya a ga ña Kafo be ga sikki do Senegaali fannjen kuuraye (OMVS) ma Kafo be ga sikki do Ganbi fannjen kuuraye (OMVG).

Soxan jin golli killen do tere moxoni beeni ga do a batte kun su saqqa jin ragandi feeri xooren ya kamma. Jin ragandi feeri xooren ni feere ya fo wo fo su ga tanjama katta jin xibaaren ga wuti kuurayen kaara. I wa fankan anniyen xa wuttu ken ga ni na tono riti tagandu beeni ga dabari ti jin ña, haadama remmun do kotokotaaden kaara. Na jin ragandi surumaadu tanani dabari (foorasini juppu, gedu-foraasini, gedu...) do napponi i jin ga dallana sikki (i ga nta kaawana) gunnen banje kuudo na soron hamminin jaara katta soxoyen do naaburi mareye.

Ken noxo di, feerun do killu na dabari kuudo na xalisin ro soxoye do jin ragandi surumaadun koroosinde (tagandu, masini, motorooni ponpuni...) kun su wa soxan jin golli kille ke noxo.

Kundun ña, jamaanen ga a mulla na ken soxoyin xabiila tanlan sirondi jamaanen noxo, soxan jin golli killen wa noqqu xumaarinton sorogoyen do i soxoyen moxo koono.

Xa, xumaarindi soxoyen ra nta ñaana moxon su ya. Soxan jin golli killen a ga na ñi ñaana a nan siri xibaaru gabo koroosini kun ga ni :

- ji be ga o maxa a kite moxon do a sorogondi moxo duumante ;
- gunnen tange moxo kuudo na a wara a ga moxo be (gunnen ga moxo be sere ga ma i kitte ro a yi) ;
- jin ragandi surumaadu do golli yokkun tigitindi moxo sire.

Ken ya ni, fanka, kuudo jin golli killen nan daga ti i moxo, a wa jin kuurayi duumanten koroosini jamaanen muuman noxo(a xalasinte, a ga fo saarana).

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 48: Fankan do kafo wurerankon do soxan gollifan feddu, na a saxu layidu ni beeni ga wuti Kafo be ga sikki do Senegaali fanjen kuuraye (OMVS faransin xanne) do Kafo be ga sikki do Ganbi fanjen kuuraye (OMVG, faransin xanne), i ya na soxan jin golli killen do tere moxonin sigindini. Fankan yan sikki do fo wo fo su ga tanana katta jin xibaare jamaanen noxo.

Ke golli kille ya ni xalisin ronden do soxan jin ragandi surumaadun moxonin koono, a ya na noqqu xumaarinton golli moxon do i sorogonden koono xadi.

Ken golli killen do kun tere moxonni saqqa jin ragandi feeri xooren ya kamma do manankummen ga ke be ritini soron do kotokotaaden kaara. Kun tere moxonni wa i kiilun toqqa tagandu, jin golli yokkun do jin wuti noqquni gunnen noxo kuudo soron nan katta i hamminin jaarana, soxoyen do naaburi mareyen na dabari.

Golliñan yokku do fankan golliñan kaanin kuuraye dingira wureranko

1. Xottun wure

jaman golli kaani: fankan golli kaani

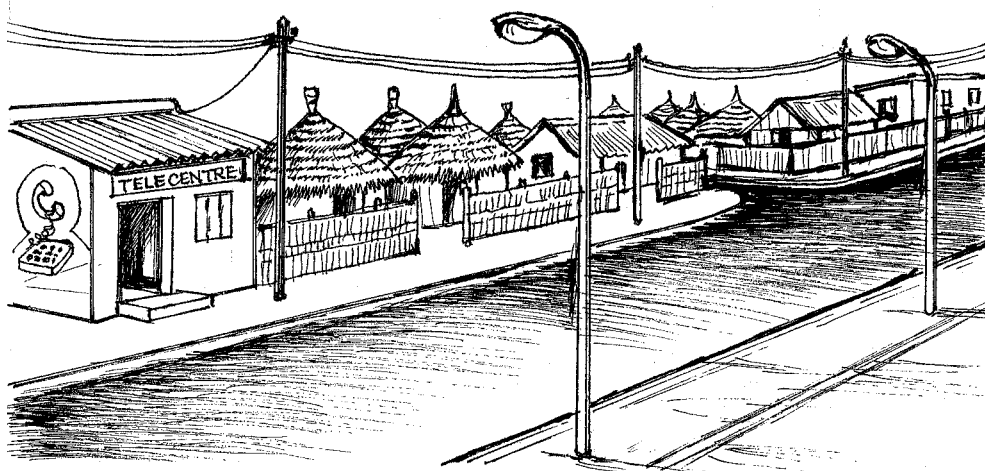
terenden nawonde: na dingira dagayen nawondi, na balluyen bagu a yi (noqqu, ñiiñe, dingira)

balluye: dingira be kiñeyen xoten ga ni

2. Fo be gan siri faamini

Senegaali noxo o raawa tini debixoorodunkon ga ke be kitta golli kaani, golli yokkun do golli kaani soron nafan ga bakka i ya, debindaaradunko ku nta a me kitta. Debindaaran xota ni dingiran kiteyen ya, jokki feeru nta a yi xo killu xooro, ponbaani... Ken xa ni noqquni yogoni xotan ya katta gollu gabo dabariye xo soxanfonin jaagunde, soron daga nan riye do kitefooni...

Soro beeni ga debindaaran ña nan kiñe jaman golli kaanin, a xoten ya ni i da. Kuudo nan sigi do ken toora be ga do soxoye, naaburi mareye do gunnen kuuraye jamaanen noxo, fankan do kafo wurerankon da golli kaani ma golliñan yokku dabari debindaaran ña. Golli kaani ku do golliñan yokkun ya ni gollu beeni su ga dabari kuudo soro nan golli do i nan katta terene kafini naaburi siginto do gollu tanani dabariye. Golli kaanin do jamaanen golli yokkun gaboye debindaaran ña i wa tañana xadi kuura ritinden do xirindi kacce.

Golli kille ke do tere moxoni ku luwa ke noxo, terenden nawonde debindaaran ɗa ni fi kaananke ya gollu ku noxo, ti killu miso, killu xooro, jin do mexen killu a do xadi fuurakanpinton yanqa berani, i dabarinden do i sironde.

Dingirani beeni soxanfonin ga dabarini i noxon di, na i bogu balluye, ken ni na soxanfonin deninden ya nawoondi, ke be ga roono golle ke ya do gaagandi yokkun xa wa kitene i dimma. Yokku yogoni ga ñi motini i dingiron ɗa i raawa telle jaman falle.

Kuudo na feere kita dingiro ku kiñeyen xotan ɗa, debindaaran banɗe kafini jaman golli kaani ku kiñeye, fankan do kafo wurerankon da jamaanen golli killen do maranin tere killun sigindi kuurayen kaara kuudo na golli yokku dabari debindaaran ɗa.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 51 : Fankan do kafo wurerankon ya ni jamaanen golli killen do maranin tere killun dabarini kuudo golli yokkun do fankan golli kaani gunnen banɗen, nan kato sikki.

1. Xottun wure

yokkontanbalaaxu: fo be ga ma yokko, a ga ma sigi noqqu baane, jokkinden noxo

taqqun baanoye : baanaaxu taqqen kaara

haaju xota siro noqquni: haaju xoto siro noqquni beeni fankan ga da i sigindi soron da (yonki saha, xararje, kdm.)

2. Fo be gan siri faamini

Kuudo na xawansaaxu ña debindaaran ña, na ñekkoyinbalaaxun bagu debi xooron do debindaaran naxa, fankan da ku anniyu wutu :

- na bire noqqun do bire moxon tanlan sirondi ;
- na feere dabari kuudo soron nan kiñe haaju xoto siro noqquni ;
- na hamminin jaara: xararje, araayinden do yonki saha.

Fankan nta mulla xawansanbalaaxun nan kasafo jamaanen noxo. A yan sikki do soron do kafoonin taqqen batte. A nan siri sikki kuudo gollinñan yokku nan taxandi moxo sire ya debi xooron do debindaaran naxa kuudo jamaanen nan katta kuurene doome. Fankan do kafo wureranko, na golli kille dabari kuudo na bire moxon sirondi na debindaaradunkon gollun nawondi. Porose lamaanun siginde debinlemmun noxo a ga ña kittirangollu ma gollu tanani na fi kaanankon ya ken kaara.

Soron kaara, na xawansaaxun dabari gunnen banje na fi xoore ya luwa ke ga da a riti. Ken yan sigi fankan ga da laayidun raga nan ti :

- xawansaaxu yugun do yaxarun naxa, yaxarun taqqun do yugun xallu, soxoyen munnafa baganden noxo;
- lemunun ronde soxan gollun noxo, fankan do kafo wurerankon da ken raga xo fi kaananke, feere ya ni a ga ferogoye katta debi xooron gajajɗa, a wa gollinbalaaxun xa gajajɗa.

Ken yan sigi i ga yaxarun do lemunun deemana kuudo i na ñiiiŋe do xaalisi kita kuudo i nan golli. Ken xa na fi xoore ya.

Ken falle, fankan da feere dabari kuudo na lemunu beeni ga da soxan gollen xara na i deema, ke su nan siri ñaana siino sikki ke luwa bakken falle.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 53, kaccun kafo 2 ndi : Fankan do kafo wurerankon da golli kille dabari kuudo na debindaaran bire moxon tanlan sirondi, na gollu beeni kafo wurerankon ga da i dabari kuura, na golli killu lamaanu bagandi katta kittirangollu do gollu tanani.

Sariti 54 : Fankan wa sikki do yaxaru, yugun do lemunun xawansaaxu dingira wurerankon noxo, soxan gollun noxo. Ken falle na fiinin nawondi yaxarun da kuudo i na katta xaalisi sumundinte kitta.

Sariti 55, kaccun kafo 1 : Na lemunun kafu soxan gollun su ni fi kaananke ya fankan do kafo wurerankon da i da nawondi i dan ɗa kuudo i na katta xaalisi sumundinte do ñiiiŋe kitta.

Tangande katta masiiboonin do jootu beeni ga gilli soxoye, naburi mareyen do gunnen gollu

1. Xottun wure

soxoyen asiransi: asiransi be ga soxan gollun wuttu
muson xaalisi: naabure be ga ro kaara kuudo na soron liyondi ti i sikke
soxoodi sugandinte: soxoodi be ga dabari muurundi noqqu (misaale : ISRA), katta i ga riini a faayi, i na ri a gabondi na a sanqi na a kini

2. Fo be gan siri faamini

Ku beeni ga soxan gollun dabarini i tanganden falle, ke luwa wa i tangana katta jootun do masiiboni beeni ga soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollun noxo. Fankan ya ni ken tangande dabarini. Ken yan sigi fankan do soxan gollu feddun da asiransi politiki dabari kuudo na i tanga na dango ro i kiteyun do i gollu yokku katta masiiboni do jootu beeni ga do soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollun batte.

Misaale, fo be ga katta soxoodinin tangande i siroyen do i kitanden, fankan da soxoodini taaxundi soxanfo xoore su da, i nafan xooren ga ni, i ga i xilli soxoodi sugandinto (ken ni fi xoore ya soxaanon do jamaanen dan ŋa) a ga ña soxoodi xorre ma ku beeni ga ñi bonno ti allan fiini (kamme, fanke, kdm.).

Ken falle ku beeni ga kun soxanfonin dabarini na ri soxoodi sugandinto ku gabondi. Xa i nan siri saritinin batta ya katta dabarinde, sorogonde do taxandinde kuudo ken nan katta ñaana, i nan siri yillene do sariti be

ga taɗana katta soxoodini. Masiiboni do jootu ku beeni ga do soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollun batte, fankan do soxan golli feddun da saritini beeni ga a yi su xensa (xaalisi be ga taɗana masiibo, garanti do muso...) ken falle a na ri a faayi fo be gan siri ñaana kuudo na i tanlan sironi. Siino filli noxo na a wutu ke luwa sanqinde.

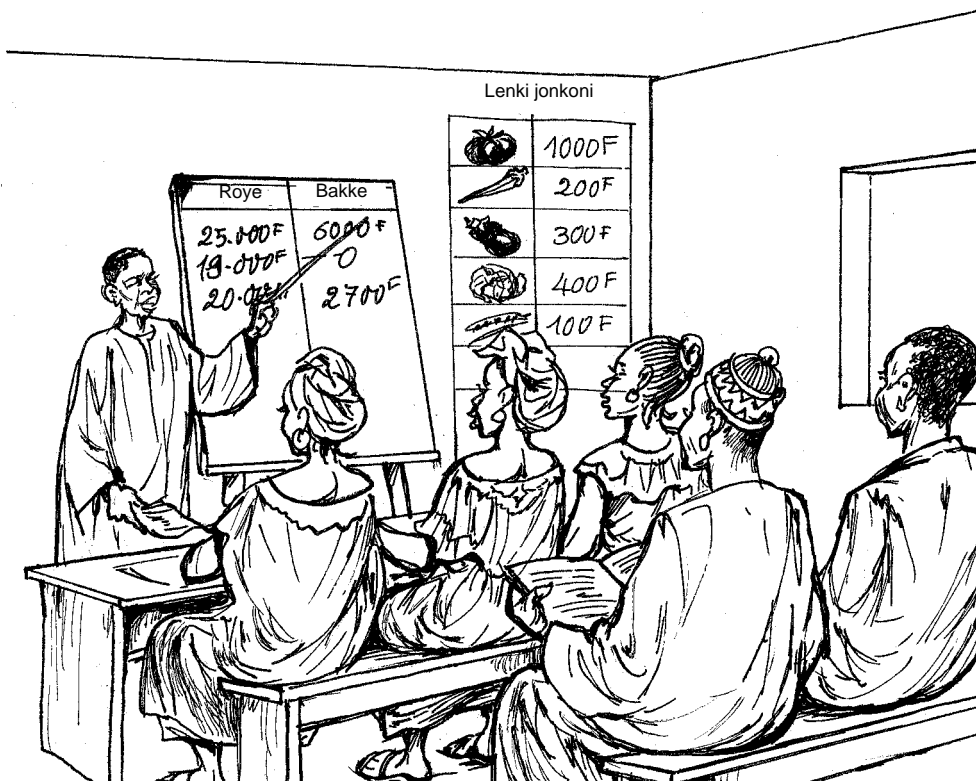
3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 57 : Fankan do soxan gollin feddun kafumanton da golli kille dabari kuudo na soxan asiransin deema na dango ro soxanfonin, kiteyun do golli yokku.

Sariti 59 : Fankan do soxan gollin feddun kafumanton da fo wo fo su ga ni sariti a ga taɗana masiibonin do jootun xensa (masiibon xaalisi, garantin xaalisin do muson xaalisi, kdm.) na a ko fo be gan siri dabarini kuudo a nan tanlan siro yere do siino filli na a wutu ke luwa sanqinden falle.

Maana

Ke yimme da kafumaqqu beeni fankan ga da i wutu kuudo na luwa ke be ga tajana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden anniyun bagu ti yaaxe maxa, a da i ya dantaxi.

Yimme 4 noxodufo

Ku sappo ya ni a noxo :

- ☞ **Sappa 14: Soxoyen xibaarinde, soxoyen do gunnen gollun xarajunden do i araayinde**
 - ☞ **Sappa 15 : Na fo kafu soxaano, soxan kafoni, fankan dan doore kafoni, kafa wurerankon do fankan gollu kaanun katudanju**
 - ☞ **Sappa 16: Muurunden do araayiden katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen tojondi kowa**
 - ☞ **Sappa 17: Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen xaalisi ronde**
-

Soxoyen xibaarinde, soxoyen do gunnen gollun xara unden do i araayinde

1. Xottun wure

xaran fano : xarajje be ga ni a su joppaadi (xaran fano, xaranbalaaxun buruxande, kdm.)

araayindi fana : araayindi fana be ga kini

araayindi xooore : araayinde be ga kinni xaran noqqu xooore xo mayisi

feeru kafumaqqu : feeru beeni ga ni dabarini doome kuudo gollen ga siroono

2. Fo be gan siri faamini

Kuudo soxoye, naaburi marayen do gunnen golli kille nan kuure nan siro buru, kafumaqqun nan siri dabarini. A fi fana ni xarajje kuudo na fo kafu gunnen gollinɗaananon katudajjun do i katurafiini. Soxaano, naaburi maraano do gunnen gollinɗaano tanani i xarajjunta, i araayinto, i ga katta xarajja, i ga katta safandini, i ga katta du xibaarini dimma su, xibaarindi sire, xibaari timmante katta soxoye (jonkoni saxanin baɗɗen do luumani, soxoodinin siroye, faraaxunden sigira, kdm.) ku ya ni fi kaananko kuudo luwa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden na waale kita.

Fankan do kotokotaaden gollaanon wa me walla (soxaano, naaburi maraano, yitti maraano, gunnen gollinɗaananon su, kdm.) kuudo na soxoyen xibaarinden sigiran xense, i ga na sigira ke tu, digan lagaren ga tuwi, i na golli kille sigindi kuudo na a tanlan sirondi, yere do siino filli na wutu luwa be ga taɗana soxoye naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden sanqinde.

Ke golli kille na fo kappa gollaanon katudanjun ya kaaron su kuudo i na katta i gollun dabarini katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen mannafa baganden ga gemme moxo be, ken su i ga sikki i sigira xo kuurayen gollaana.

Golliñajaanon xarajunden do i araayinden i ga saqqa o xannun xarajunde i ya na soxoyen kurunbaaxundini nan bogu ti xaranbalaaxun buruxande. Ken noxo di, fankan kafini soro beeni ga fanqene soxoye, naaburi mareyen do gunnen kurayen di, i na araayindi feere sigindi jamaanen noxo. Ken yan sigi fankan ga da anniyu xooro filli dabari ken kamma:

- na gundunkon su xarajundi i xannu (xaranbalaaxun buruxande), yere do siino tammi (10);
- na gunnen lemunun su rondi xaran fano, yere do tanpille siine (20).

Araayinde be ga ke golli killen noxo ni : fankan na soxan gollun araayindi kaani taga departama su noxo yere do siino tammi (10) na a wutu luwa ke sanqinden falle.

Ken su dangi falle, a waajibinten ya ni soxan gollaana do gunnen golliñajaan su dan ŋa na araayindi fanan kita (na a araayindi katta marani) do araayinde be ga dallana (araayinden tanlan xotonde gollen noxo).

Kun soro wa araayindi xoore kitta katta soxan gollu, yittun gollun do naaburi mareye, feeren do gollen tere moxo. Ken araayinde, xarajjundi ka xooro beeni fankan ga duje i ya, i ya na i dabarini. Fankan ya na i deemana.

Yere do siino filli na wutu ke luwa sanqinde, fankan wa araayindi ka xooro (meyisini) sigindini. Kun araayindi kaani taɗana katta gunnen kuurayen tuwaaxun do a yaxaranqaraaxu.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 62 : Xarajje, xaranbalaaxun buruxanden do araayindi duumante ya ni killu beeni gan siri wutini kuudo na soxoyen kurunbaaxundi. Fankan do ku beeni su ga gollini katta soxoye, naaburi marayen do gunnen kuuraye, i na feere sigindi katta araayinde (SNFASP, faransin xanne).

Fanka be gan siri xarajjunden do xaranbalaaxun buruxanden dabarini, na koota kutu yere do tanpille siine kuudo lemine su ga birene gunnen ɗa, na xaran fanon dabari, yere do siino tammi. Sere su ga birene gunne an na an xannen xara, an na xaranbalaaxun buruxanden dabari.

Ken araayinden be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande tere moxon noxo, fankan wa soxan gollun araayindi kaani sigindini yere do siino tammi departama su noxo.

Sariti 63 : Araayindi fanan do fo duumante ni waajibin ya soxoyen do gunnen gollinɗaananon su da. I wa araayi timmante kitta, yaxaranqaraaxun do gollen kaara katta soxan gollu, yitti mareye, nagaaniye. Kun xarajju wa kinini fankan xaran kaanin do duran xaran kaani beeni ga jamaanen noxo.

Na fo kafu soxaano, soxan kafoni, fankan dan doore kafoni, kafo wurerankon do fankan gollu kaanun katudanggu

1. Xottun wure

na fo kafu katudanggu: na tuwaaxu kini sere kuudo a nan katta golle dabarini

soro: soro beeni ga nta kafo noxo i ya ni jamaane ma deben soro, i do fankan do politikin kowan ga nta baana

jaman golle: fankan gollu ma fankan gollu kaanin gollu i ga taɗana jaman munnafa

jaman falle jaagundun masalaŋgu: masalaŋgu jaman gabo soron naxa kuudo i nan gemu xanne jaagunden kaara

2. Fo be gan siri faamini

Gunnen gollaanon xaraŋgunden do i araayinden anniyen ni na fo kafu i katudanggu, ti ñan moxon kaaran do tere moxo. Sigira xoore wa soxaano, soxan feddun do kafonin maxa katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye. Ken yan sigi fankan yanqanten noxo fankan do kafoni wurerankon ga katta jaman gollu xalifana ku kafo sikki beeni ga dangi, na jaman gollu senbe i ya soron su ga nafene ti i ya.

Ku kafoni sikki wa kappa gollu killu su ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen xensende. Ken golle noxo fankan do kafo wurerankon wa i deemana feeren do xadlisin kaara.

Muurunden do araayinde katta soxoye, naaburi mareyen do gunne to ondi kowa

1. Xottun wure

geesundi moxo : sorogondi feere ma moxo, kuudo na fi terendi na geesu
defonda kotokotaaden kaara : na fo defondi, nan bonte sigira yogoni
biraadin soxan te : noqqu be soxoyen kiteyun baanen ga no gelli i yillande
 ma i yigeye
bati killen : a ga killen batta, a ga saritinin batta

2. Fo be gan siri faamini

Muurundin xote ke na fi kaananke ya soxoye, naaburi mareyen do gunnen golli killen noxo. Ken yan sigi, ke golli kille kurunba noxo, i ga da muurundi feere sigindi jamaanen noxo katta soxoye, naaburi mareyen do gunne (SNRASP, faransin xanne), na a terendi. Ke feere ya ni muurundun jokkini me ya, na i gemundi kuudo soxoye, naaburi mareyen do gunnen golli killen anniyu nan wuti, xo muurundi kille ke do kiteyun tanlan sironde.

Ti ke feere munnafa xoore wa kitene golli yokku ku ya: xaalisi, soron do tagandu, a wa fo kappa saxan tuwaaxu (jamaanen do jaman falle saxanin tuwaaxu, saxanin ga fo be tirindini), defonda kotokotaaden kaara (na muurundi feerun gemundi me ya siri, kuudo yokki baane nan maxa dabari, kundun ɗa tono raawa kitene golli yokku, xalisini, soro). Ke wa kuurayen nawondini, fi kurunban wutunde do gollu feeri siri kurunbo i ga fo ritini katta soxoye.

Sigi moxon kaara, SNRASP na fankan do soxan gollinƙan feɗɗun ya maxa. Ku gollu kaani na i ya mareyen : Soxoyen muuri gollinƙan ka ISRA do Yigandun sirun muuri ka xooɗe ITA do gollu kaani xooɗo i ga jamaanan noxo ma jaman falle. A gollun noxo SNRASP wa i do gollu kaanin kappalengaaxun xotondini, gollu kaani beeni katudangju do katurafiini ga i maxa muurunden baɗɗe katta soxoyen do soxanfonin yigeye, jamaane ma jaman falle noxo xo : Afiriki muurundi kowa (CORAF, faransin xanne) do Afiriki kafu katta soxoyen muurunde (FARA, faransin xanne). I na xaalisin kinni SNRASP a ga gilli jamaanan keesi kuudo soxoyen do soxan yigandun muurunde nan dabari (FNRAA, faransin xanne). A ga wuti dekere ke be taagumansen ga ni 99-85 a ga wuti fewiriye 4, 1999 siine, a riini kurunbaaxu ya. Fankan ya ni muurundi feeru ku xaalisinin tijaana, o gan raawa i ragana xo gollu xooɗo.

Muurunden kaara, i da a wari nan ti, i nan siri jamaanan feere soxan toɗonɗi kowa sigindini (SNCASP, faransin xanne) kuudo soxoyen gollinƙan yokku kurunbo nan gaɓo. Tono xooɗe wa ken soxan toɗonɗi kowa be ga sikki do soxoye, naaburi mareyen do gunnen katta soron ɗa. Ken yan sigi fankan soxan gollinƙan kafonin ga da soxoye, naaburi mareyen do gunnen toɗonɗi kowa dabari, na a su saxu soxanfonin do maranin ga nta baana. Killen ya na ke gollu kille tere moxonin koono.

Soxoye, naaburi mareyen do gunnen toɗonɗi kowan maanan gaben ni : a wa deemandini, toɗonɗini, sanqindini, gemundini, xibaarindini, araaɗindini do jokkindini. A gollun gaɓo, i bagu me wure: munnafa bagande, yillande, xoboye, gaagande, sumundinde, kittirangollen do tattun sorogonde.

Toɗonɗi kowa be ga tajaana katta soxoye, naaburi mareyen do gunne a gollini na a saxu me ro kayitin ya kamma. Jamaanan toɗonɗi kowan ka xooɗe a ga sikki do soxoye, naaburi mareyen do gunne (ANCASP, faransin xanne) do gollu ka tana, a ña fankan ma kafon xalle, katurafiini ga a maxa ken raxe ma a ga sigi ti ken ɗa.

Kuudo jamaanan soro su nan katta munnafa kitta a yi, kutiyu wurerankon fiini nan katta jaarene, mara su da toɗonɗi kowa sigindi katta soxoye, naaburi mareyen do gunne. Ku ya ni ken kowa noxo : fankan faaru, soxan

gollinƙan feddu, kafoni beeni ga fankan dan doore i gollun xerexerenton ga katta ke, ma golli kaani beeni katurafiini ga i maxa katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen xibaaru. Killen ya na a tere moxon koono.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 68, kafon kaccu 1 : Jamaanen muurindi feere katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuureyen dabari i da a terendi. Ke ni geesundi feere ya kuudo na muurunden jokki na a gemundi kuudo a na katta anniyu beeni ga sariti 6 ke noxon kitta, i ga tarjama soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuure kille.

Kafon kaccu 3: Jamaanen muurindi feere katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuureyen ni fankan do soxan gollinƙan feddun ya mareye. Golli kaani beeni ga a mareye ni : golli ka be ga muurundini katta soxoye (ISRA), yigandu siru muuri ka xoore (ITA) do golli kaani tanani a ga ña jamaanen noxo ma jaman falle.

Sariti 69, kafon kaccu 1 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen toƙondi kowan sigi jaman kafo ya dan ŋa. Kuudo golli killu kurunbo nan da ga kaane a bakka ti soxoye, naaburi mareyen do gunnen toƙondi kowa be ga sigi jamaanen noxo.

Sariti 70, kafon kaccu 1 : Jamaanen golli ka be ga sigi do toƙondinde, yan toƙondini ken raxe na a saxu me mugu kayiti, ma jamaanen golli ka be ga raawa a dabarini ma golli ka be katurafiini ga a maxa ma a ga sigi ti ken xanne maxa.

Soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurayen xaalisi ronde

1. Xottun wure

xaalisi ronde : na xaaḷisin rondi kuudo a na fo saara

naaburun sariti : sariti be ga jamaanen do kandanin siinen naaburen gemundini, i na a wuttu asanbele nasiyonaalin ya

taaxunden do sumundindi ka : banke ya ni feddanlemmun ga da a sigindi

2. Fo be gan siri faamini

Ke luwa ya na a koyini nan ti fankan yan sikki do soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuurandi killen xaalisi bagande. Kundun, fankan do soxan gollinƴan feddun i ya na jamaanen xaaḷisin do deemandi feere sigindini kuudo nan sigi do soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollu. Ke feere wa gunnen soron deemana na naabure kita a ga i deemana na i gollun dabari. Kutiyen gollu xerexerento yogoni raawa kafini ken feere noxo.

Ken feere noxo, i da keesi sigindi jamaanen di kuudo na xaaḷisini ro soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye (FNDASP, faransin xanne) xo soxoye, naaburi mareyen do gunnen tojondi kowa (SNCASP, faransin xanne) do soxan gollinƴan feddun deemande.

Keesi be ga sikki do soxoye, naaburi mareyen do gunne kuuraye jamaanen noxo (a naabure) a bakka ti a bogu killu do a tere moxon killen ya xo jamaanen naaburun saritin ga da ko moxo be.

Fankan ya na xalisin bagandini kuudo na soxan teeni ku kurunbaaxundi, yere do siino sikki na a wutu luwa ke sanqiye xo naaburu sariti ke ga da a ko moxo be. Ken xalisi taɗana katta soxan teenin gollu yokkun ya do lemunu beeni ga finna roono soxoye, i ga da a tuwaaxun kita do gollu beeni ga taɗana allan kuyun sorogondi duumante.

A falle, fankan do soxan gollinƙan feɗɗun ya na xalisin rondini soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye, na gollu kille bagandi, na a saxundi kuudo na sumundi kaani do taaxundi kaanin deema debinlemmun noxo.

3. O NA KU SARITI DANTANTO TANGA

Sariti 71, kafon kaccu 1 : Fankan do soxan gollinƙan feɗɗun da feere dabari doome jamaanen noxo kuudo na xalisin rondin do na gollu deema katta soxoye, naaburi mareyen do gunne.

Sariti 72 : I da keesi sigindi jamaanen di katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye (FNDASP, faransin xanne) a taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen toɗondi kowa do soxan gollinƙan feɗɗun deemande. Naaburu ku kiteyen do a tere moxo jamaanen naaburun sariti ya na a koono.

Sariti 73 : Yere do siino sikki fankan wa keesi sigindini kuudo na soxan teenin kurunbaaxundi xo naaburun saritin ga da a ko moxo be. Ken xalisi taɗana katta soxan teenin gollu yokku, lemunu beeni ga joppe roono soxoye, i ga da a tuwaaxun kita do gollu beeni ga taɗana allan kuyun sorogondi duumante.

TERE MOXONI TANANI DO FO LAGARU

Maana

Yimme 5 da tere moxoni tanani sigindi luwa be ga tanana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa baganden noxo. I fi kaanankon ni: geesundi saritin toɗondi kowa xooren sigindinde katta soxoye, naaburi mareyen do gunne, maranin geesundi saritin toɗondi kowani, soxoye, naaburi mareyen do gunnen kaara, soxoyen siinen batu xoore... kuudo na tere moxonin su koroosi.

Yimme 5 noxodufu

Ku sappo ya ni a noxo :

☞ Sappa 18 : Tere moxoni tanani

☞ Sappa 19 : Tere moxo lagaru

1. Xottun wure

nan sariti n yilla : kuudo na saritin sirondi nan yille a yi

nan koroosindi : na tere moxo ke su faayi

kuurayen kappallemmo : an do soro beeni ga gollini doome kuudo kuuraye nan kite

2. Fo be gan siri faamini

Ke luwa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande a siroyen bakka ti a koroosinden ya. A wa bakka ti xadi gollinɗaananon fina na tere killun tu, nan jokki do masalaɗɗe be ga luwa ke noxo. Ken yan sigi toɗondi kowa xoore katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen ga sigi jamaanen noxo. Jamaanen yimmanken ya ni a kaananke. A terenden na kanda be ga sikki do soxoyen ya maxa. Soxan gollinɗan feddun faarun xa wa kappa a yi.

Toɗondi kowa ke ya na koroosinden dabarini, a na i tuwaaxun kini fi su ga taɗana katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye. Ku beeni ga kowa ke noxon do a tere moxo, killen ya na i koono.

Kundun ya ni maranin noxo, gowerinoorin ya na maran geesundi saritin toɗondi kowa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen sigindini. Koroosinden yimmankaaxun na gunnen kuuranden kan yimmanken ya maxa, soxan gollinɗan feddun faarun xa wa kappa a yi.

Maran toɗɗondi kowa ke ya na koroosinden dabarini, a na i tuwaaxun kini fi su ga taɗana katta soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye. Ku beeni ga kowa ke noxon do a tere moxo, killen ya na i koono.

Siine su fankan wa soxoyen batu xoore dabarini ti geesundi saritin toɗɗondi kowa xoore be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen yimmankaaxu. Batu ke, jamaanen yimmanken ya na a wuɗini, soxoye, naaburi mareyen do gunnen gollinɗaananon su tawene ya: soxan gollinɗan feddun faaru, soron feddu do soro beeni ga feddu fankan dan doore do kappalemmono beeni ga o deemana katta kuuraye. Batu ke ya na luwan tere moxon koroosini, a na fiini beeni ga taɗana gunnen xibaarun su wure guuga.

Siine su kanda be ga sikki do soxoyen batte na laxamindi kayiti dabari a ga a koyini luwa ke ga terene moxo be. Ken kayiti na kini jamaanen yimmanke, asanbele nasiyonaali yimmanke, jamaanen konseyin yimmanke, kandanin yimmanken do soxan gollinɗan feddun faaru, ken kayiti nan siri kitene katta marisi 31 siine su.

Ke luwa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande, a wure yillene riini guuge ya, selli a ga na soxole asanbelen na a kurunbaaxundi yere do siino sikki na a wutu a sanqiye, ken falle i na yille

do a yi siino karagi su na a wutu a yilleye. Katta ken, kanda be ga sikki do soxoyen batte do soxan gollinƙan feddun na kayiti safa kuudo na a koyi luwa ke ga terene moxo be. Ken kayiti kinni asanbelen ya.

3. O NA KU SARITINI DANTANTO TANGA

Sariti 75, kafon kaccu 1 : I da soxoye, naaburi mareyen do gunnen geesundi toƙondi kowa xoore sigindi. Jamaanen yimmanken ya ni a xirise, kanda be ga sikki do soxoyen batten ya na kayitinin gemundini, soxan gollinƙan feddun wa kappa a yi.

Sariti 76, kafon kaccu 1 : Soxoye, naaburi mareyen do gunnen geesundi kowa dabari mara su noxo gowerinoorin dingira. Gunnen kuurandi kan yimmanken ya ni a kayitinin dabarini, soxan gollinƙan feddun faarun wa kappa a yi.

Sariti 77, kafon kaccu 1 : Fankan wa batu dabarini katta soxoyen xibaaru siine su, soxoye, naaburi mareyen do gunnen geesundi toƙondi kowa xooren ya na a xilli. Jamaanen yimmanken ya na a yimmankaaxun wuttu. Ku beeni ga gollini soxoye, naaburi mareyen do gunnen kuuraye, i wa kappa a yi xo soxan gollinƙan feddu, soro beeni ga feddu fankan dan doore do kappalemmo beeni ga o deemana kuurayen kaara.

Sariti 79: Ke luwa riini faayi ya selli a ga na soxole asanbele na yille a yi yere do siino sikki a sanqinden falle, ken falle siino karagi su.

Ken yan sikki kanda be ga sikki do soxoyen batte do soxan gollinƙan feddun na kayiti safa kuudo na luwa ke tere moxon ko, i na kayiti ke xayɪ Asanbele nasiyonaali.

1. Xottun wure

buruxa : na a wara (a ña luwa ma sariti)

na a terendi : nan joppe a terendini (sariti, ma killen digan taani)

a ga terene : I ga katta a terendini (sariti, ma killen digan taani)

2. Fo be gan siri faamini

Ke luwa be ga taɗana soxoye, naaburi mareyen do gunnen munnafa bagande, a wa fo tana su ga wuti a kaane buruxana, a ga taɗana ke xibaare. Ken yan sigi tere moxo ni su ga ñi a do ke ga nta baana a buruxe. Xa, tere moxonni beeni ga ñi a di, i do ku gan baana i sirun ya ni dimma be i ga yillene ma i ga buruxene.

Killen ya na ke luwa terendi moxon koono. Tere killu tanani raawa wutini selli a ga na soxole ta su .

Ke luwa bogu falle, dingira su tere moxon do a anniyun faayinden falle, killu beeni ga soxoye do ku beeni ga do a batte, xo ji, naaburi mareye, tattu, gunnu, tangiye, yittun tangande, naaburun yonki saha, soxoodini, ñiiñon, debun kuurande, kun killu su raawa faayini selli a ga soxole i na i tanlan sironi.

Ke luwa wuti xo jamaanen sariti.

3. O NA KU SARITINI DANTANTO TANGA

Sariti 81 : Killen ya na ke luwa tere killun koono. Ken falle digantaani tanani raawa wutini selli a ga na soxole ta su.

Sariti 82: Ke luwa bogu falle, dingira su tere moxon do a anniyun faayinden falle, killu beeni ga soxoye do ku beeni ga do a batte, xo ji, naaburi mareye, tattu, gunnu, tangiye, yittun tangande, naaburun yonki saha, soxoodini, ñiiñon, debun kuurande, kun killu su raawa faayini selli a ga soxole i na i tanlan sirondi.